

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****MUSTAFA ATAĞ BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2018/27304
Karar Tarihi : 24/2/2021

Başkan : Kadir ÖZKAYA
Üyeler : Celal Mümtaz AKINCI
M.Emin KUZ
Rıdvan GÜLEÇ
Basri BAĞCI
Raportör : Tuğba TUNA IŞIK
Başvurucu : Mustafa ATAĞ
Vekili : Av. Muhammet SÖNMEZ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun uyarınca verilen tedbir kararına yönelik esaslı iddiaların itiraz mercii tarafından karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 12/9/2018 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formları ve eklerinde ifade edildiği şekilde ilgili olaylar özetle şöyledir:

A. Arka Plan Bilgisi

8. Başvurucunun İsviçre'de yaşadığı dönemde M.Ö. ile birlikteliğinden iki çocuğu olmuştur.

9. M.Ö. tarafından başvuru aleyhine çocukların başvuru olduğunun tespiti ve çocuklar için tazminat talebiyle İsviçre'de açılan davanın kabulüne karar verilmiştir. M.Ö. ve çocuklar tarafından söz konusu davanın tanınması ve tenfizi için Türkiye'de dava açılmıştır.

10. M.Ö. ve çocukların talebi üzerine Küçükçekmece 2. Aile Mahkemesi tarafından 10/4/2018 tarihli karar ile 6284 sayılı Kanun kapsamında başvuru aleyhine bir ay süreyle tedbir kararı verilmiştir.

B. Başvuruya Konu Dava Süreci

11. M.Ö. ve çocuklar tarafından bir önceki koruma kararının süresinin dolması üzerine 17/5/2018 tarihli dilekçe ile Küçükçekmece 5. Aile Mahkemesinden (5. Aile Mahkemesi) 6284 sayılı Kanun kapsamında koruma talep edilmiştir. Dilekçede, derdest olan tanıma ve tenfize ilişkin dava nedeniyle davacıların başvuru tarafından rahatsız edilmeleri, psikolojik ve sözlü olarak baskıya maruz kalmaları sebebiyle hayatları ve vücut bütünlüğü açısından kendilerine bir zarar geleceğine dair endişe ve korku duydukları belirtilmiştir.

12. 5. Aile Mahkemesinin 21/5/2018 tarihli kararı ile başvuru hakkında 6284 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (1) numaralı fıkrası kapsamında altı ay süreyle geçerli olmak üzere tedbir kararı verilmiştir. Karar gerekçesinde; başvuru davacılar karşı şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması, davacıların bulunduğu konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca şiddete uğramış olsa bile davacıların yakınlarına, tanıklarına yaklaşmamasına, şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesine, iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesine karar verilmiştir.

13. Başvuru tedbir kararına karşı 18/6/2018 tarihli dilekçeyle Küçükçekmece 6. Aile Mahkemesi nezdinde (6. Aile Mahkemesi) itiraz etmiştir. İtiraz dilekçesinde başvuru, davacıların talebiyle daha önce de hakkında bir ay tedbir kararı verildiğini, bu tedbir kararı sona erdikten sonra hiçbir iddia ve delil sunulmadığını belirtmiştir. Başvuru, tedbir isteyen davacılarla iki yıldır görüşmediğini ifade etmiş; tedbir talep edenlerin karar tarihinde Türkiye'de olup olmadıklarının da araştırılmasını istemiştir.

14. Başvurucunun itirazı, 6. Aile Mahkemesinin 12/7/2018 tarihli kararıyla reddedilmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...

Tüm dosya kasamı incelenerek ve itiraz edenin itiraz nedenleri gözetilerek değerlendirme yapıldığında 6284 Sayılı kanunun 8/3 maddesinde tedbir kararı verilebilmesi için şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmayacağı ve aynı yasanın 1/1-ç bendinde bu yasa kapsamında kadınlara yönelik cinsiyete dayalı şiddeti önleyen ve kadınları cinsiyete dayalı şiddetten koruyan özel tedbirlerin ayrımcılık olarak

yorumlanamayacağı, hükümlerinin düzenlediği ve uygulanan tedbir maddeleri de değerlendirildiğinde kararda usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmadığından, aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.

..."

15. Ret kararı 14/8/2018 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiş, 12/9/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunulmuştur.

C. Başvuruya Konu Dava Süreci Sonrası

16. Başvurucu hakkında verilen altı aylık tedbir kararının süresi dolmadan M.Ö. ve çocuklar tarafından Küçükçekmece 1. Aile Mahkemesinden (1. Aile Mahkemesi) tekrar koruma talep edilmiştir. 1. Aile Mahkemesinin 19/7/2018 tarihli kararı ile başvurucu aleyhine altı ay süreyle 6284 sayılı Kanun kapsamında tedbir kararı verilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

17. Konu hakkında ilgili hukuk için bkz. *Erdal Türkmen*, B. No: 2016/2100, 4/4/2019, §§ 19-28.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

18. Mahkemenin 24/2/2021 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

19. Başvurucu; tedbir kararını veren Mahkemece yeterli araştırma yapılmadığını, itiraz dilekçesinde tedbir isteyenlerle iki yıldır görüşmediğini ifade etmesine, tedbir talep edenlerin karar tarihinde Türkiye'de olup olmadıklarının da araştırılmasını talep etmesine rağmen iddialarının tartışılmadığını ve itirazının sebepsiz reddedildiğini belirterek Anayasa'nın 36. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

20. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

21. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucular tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun yukarıda bahsi geçen iddialarının adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan gerekçeli karar hakkı kapsamında değerlendirilmesi uygun görülmüştür.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

22. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

23. Başvuruya konu olayda uygulanacak ilkeler daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından verilen kararlarla ortaya konmuştur (*Salih Söylemezoğlu*, B. No: 2013/3758, 6/1/2016; *Erdal Türkmen*; *Tugay Kırşehirli*, B. No: 2017/27041, 11/12/2019).

24. Buna göre 6284 sayılı Kanun'un 5. maddesinde örnekleyici olarak bir kısım önleyici koruma tedbiri belirlenmiş, 8. maddenin (3) numaralı fıkrasında Kanun'un 4. maddesinde belirtilen ve hâkim tarafından verilebilen koruyucu tedbir kararları için şiddetin varlığı hususunda delil veya belge aranmayacağı ifade edilmiştir. Bunun yanında ağırlıklı olarak aleyhine tedbir kararı verilen kişinin temel hak ve özgürlüklerini kısıtlayıcı niteliği olan ve Kanun'un 5. maddesinde düzenlenen önleyici tedbir kararları için böyle bir ayrık durum öngörülmemiştir (*Salih Söylemezoğlu*, § 34).

25. 6284 sayılı Kanun'un buna ilişkin gerekçesinde, şiddete maruz kalan veya maruz kalma tehlikesi altında bulunan kişilerle ilgili koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için herhangi bir delil araştırması veya belge ibrazı aranmazken önleyici tedbir kararı verilebilmesi için kişinin şiddete maruz kaldığı veya maruz kalma tehlikesi altında bulunduğu hususunda olguların varlığının gerektiği, aksi yöndeki uygulamanın kişilere kanunla sağlanan hakkın kötüye kullanılmasına sebebiyet verebileceği hususu vurgulanmıştır (*Salih Söylemezoğlu*, § 35).

26. Nitekim tedbir kararları ile bir tarafın vücut dokunulmazlığı veya yaşam hakkı gibi kişi için olmazsa olmaz hak ve menfaatlerin korunması amaçlanırken diğer taraftan özellikle mahkemece verilen veya onaylanan önleyici tedbirlerle kişi hak ve özgürlüklerine önemli ölçüde sınırlamalar getirilmiş olacaktır. Dolayısıyla tedbir kararlarından olumlu ya da olumsuz etkilenen tarafların temel hak ve özgürlükleri arasındaki dengenin gözetilmesi gerekmektedir (*Salih Söylemezoğlu*, § 36).

27. 6284 sayılı Kanun'da düzenlenen tedbir kararlarının verildiği anda infaz kabiliyetini haiz olması nedeniyle Kanun'da amaçlanan *acil müdahale* olgusunun bu aşamada sağlanmış olacağı, bu amacın gerçekleşmesi adına tedbir kararında şiddetin var olduğuna yönelik kanaate nasıl ulaşıldığının açıklanması yani gerekçe açısından daha esnek bir yaklaşım usulünün benimsenebileceği ancak bu yaklaşıma ait sınırın olayların özelliğine göre gerekçeli karar hakkının temel esaslarına zarar vermeyecek düzeyde belirlenmesinin de gerekli olduğu açıktır. Bu kapsamda söz konusu kararlarda yer verilen gerekçelerde, ileri sürülen zarar riski ve olgulara göre talebin ilgili mevzuat çerçevesinde kabul görmesi için temel unsurları taşıyıp taşımadığının ortaya konması yeterli olacaktır (*Salih Söylemezoğlu*, § 39).

28. Anayasa Mahkemesi *Salih Söylemezoğlu* başvurusunda, somut olayda olduğu gibi aciliyet unsurunun ortadan kalktığı ve başvuruçunun itirazlarını sözlü olarak sunmadığı itiraz aşamasında mahkemenin tek taraflı iddiaya dayanılarak verilen tedbirlerin yerindediğini, itiraz edenin ileri sürdüğü beyan ve deliller çerçevesinde her iki taraf için

öngörülen hak ve menfaat dengesini de gözeterek değerlendirmesi gerektiğini açıklamıştır (*Salih Söylemezoğlu*, § 40). Sonuç olarak itiraz merciinin kararında başvuruçunun iddia ve itirazları ile tedbire dayanak olgunun gerçekliğinin bu çerçevede tartışılmadığı, tedbir kararında esasa ilişkin hususlarda gerekçe bulunması hâlinde bu karara atf yapılarak değerlendirme yapılmasının makul görülebileceği ancak ihlal iddiasına konu itiraz merci kararında dosyaya sunulan delillerle sonuç arasında ne şekilde bağ kurulduğunun, gerekçesiz olarak verilen tedbir kararına yapılan itirazın neden reddedildiğinin asgari düzeyde dahi açıklanmadığı belirtilerek gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir (*Salih Söylemezoğlu*, §§ 41, 42).

29. İncelenen bu başvuruda da itiraz merciinin kararında başvuruçunun iddia ve itirazları ile tedbire dayanak olgunun gerçekliğinin bu çerçevede tartışılmadığı anlaşılmaktadır. Kural olarak tedbir kararında esasa ilişkin hususlarda gerekçe bulunması hâlinde itiraz merciince bu karara atf yapılarak değerlendirme yapılması makul görülebilir. İlk derece mahkemesi kararında gerekçe bulunmadığı hâllerde ise başvuruçular tarafından ileri sürölen esaslı itirazların itiraz merci tarafından gerekçeli bir şekilde karşılanması gerekir. Somut olayda ilk derece mahkemesi kararında gerekçe bulunmamasına rağmen başvuruçular tarafından ileri sürölen esaslı iddiaların itiraz merci tarafından karşılanmadığı görölmektedir. İtiraz merciinin tedbir kararı verilmesini gerektirecek kanaate -dosyada varsa- hangi delille ne şekilde bağ kurularak ulaştığını anılan kararda göstermediği anlaşılmıştır. Bu kapsamda somut başvuruda itiraz merciinin gerekçesiz olarak verilen tedbir kararına yapılan itirazın neden reddedildiğini asgari düzeyde dahi açıklamadığı değerlendirilmiştir.

30. Açıklanan gerekçelerle başvuruçunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvuruçunun İddiaları

31. Başvuruçular; evine gelen tebligatlar nedeniyle aile huzurunun bozulduğunu, verilen tedbir kararı sebebiyle ailesi ve çevresinde başkalarını rahatsız etmeye meyilli bir kişi olarak algılandığını, aile bütönlüğünün sarsıldığını belirterek Anayasa'nın 17. ve 41. maddelerinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

32. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (3), 48. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları uyarınca bireysel başvuruda, kamu gücünün neden olduğu iddia edilen ihlale dair olayların tarih sırasına göre özeti yapılmalı; bireysel başvuru kapsamındaki hakların ne şekilde ihlal edildiği ve buna ilişkin gerekçe ile deliller açıklanmalıdır (*Veli Özdemir*, B. No: 2013/276, 9/1/2014, §§ 19, 20).

33. Bireysel başvuru incelemesinde Anayasa Mahkemesi kamu gücü eylem ve işlemleri ile mahkeme kararlarının Anayasa'ya uygunluğunun ve müdahale gerekçelerinin denetimini kendiliğinden yapmaz. Bu sebeple başvuruçunun başvurusunun esasını ve bu kapsamda kamu makamları tarafından ortaya konulan gerekçelerin ilgili ve yeterli olup olmadığını Anayasa Mahkemesine inceletebilmesi için öncelikle kendisinin ihlal iddialarını gerekçelendirmesi, buna ilişkin olay ve olguları açıklaması ve delillerini sunması zorunludur (*Cemal Günsel* [GK], B. No: 2016/12900, 21/1/2021, § 24).

34. Anayasa Mahkemesinin başvurusunun yerine geçerek ihlal iddialarını gerekçelendirme, olay ve olguları ortaya koyma ve delil toplama görev ve yükümlülüğü bulunmamaktadır. Söz konusu yükümlülükler başvurucuya aittir. Başvurucunun anılan yükümlülüklerle uymaması hâlinde şikâyetlerini temellendiremediği için başvurusu açıkça dayanaktan yoksun bulunabilir. Anayasa Mahkemesi temellendirmeye ilişkin incelemesini her başvurunun somut koşullarında yapar. Kuşkusuz bu yükümlülüklerle başvurusunun elinde olmayan nedenlerle uymamasının ikna edici gerekçelerini Anayasa Mahkemesine sunması ya da Anayasa Mahkemesinin bu durumu işin niteliğinden anlaması hâli müstesnadır (*Cemal Günsel*, §§ 25, 26).

35. Somut olayda başvuru; ihlal iddiasına ilişkin delillerini sunma, temel hak ve özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin açıklamalarda bulunma yönündeki yükümlülüğünü yerine getirmemiştir. Başvuru, tedbir kararının aile birliğine zarar verdiğini soyut olarak iddia etmiştir. Dolayısıyla başvuru tarafından ileri sürülen iddianın temellendirilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

36. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

37. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvurusunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

38. Başvuru, ihlalin tespiti ve 30.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

39. İncelenen başvuruda itiraz merciinin gerekçesiz olarak verilen tedbir kararına yapılan itirazı reddederken ilgili ve yeterli bir gerekçe göstermemesi nedeniyle adil yargılama hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

40. Somut olayın özelliği dikkate alındığında yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmadığından ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararı karşılığında başvurucuya net 8.000 TL manevi tazminatın ödenmesine, fazlaya ilişkin talebin reddine karar vermesi gerekir.

41. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 294,70 TL harç ve 3.600 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 3.894,70 TL yargılama giderinin başvurusuna ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 8.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 294,70 TL harç ve 3.600 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 3.894,70 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurusunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Küçükçekmece 6. Aile Mahkemesine (E.2018/293 D.İş, 2018/334) GÖNDERİLMESİNE,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 24/2/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
M.Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Basri BAĞCI